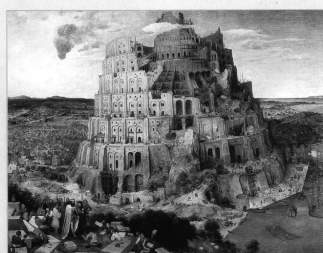

ЧУЖДОЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ МЕЖДУ ТРАДИЦИИ И ИНОВАЦИИ, МЕЖДУ ОБРАЗОВАТЕЛНА ТЕОРИЯ И УЧЕБНА ПРАКТИКА

Чуждоезиковото обучение в съвременната образователна парадигма – теория, практика, перспективи. Велико Търново: Ивис, 2011, 277 с.

Весела Белчева
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Въпросът дали да учат чужди езици отдавна не стои пред днешните обучаеми, тъй като чуждите езици са се превърнали във важна и необходима част от образованието на съвременната личност, която живее, учи и работи в общество, белязано от редица образователно-политически промени, социокултурни и интеркултурни взаимодействия. За да успее успешно да се интегрира в глоболизиращия се свят, съвременната личност се нуждае от редица компетентности, които да ѝ позволят ефективен и пълноценен контакт с представители на различни култури. Владееенето на един и повече чужди езици се е превърнало във важна предпоставка за осъществяването на интеркултурен диалог, за преодоляването на границите между народите (разбирано както в пряк, така и в преносен смисъл), за приемането на другостта и за разширяването на собствения светоглед. Глобализацията направи хората изключително мобилни и наложи многоезичието като условие за трансгранична комуникация. Едновременно с това обаче тя постави чуждоезиковото обучение на кръстопът между традиции и иновации, между хетерогенизация и хомогенизация на учебното съдържание, между изискванията на различни национални и международни образователни структури и институции. Отдавна вече не е достатъчно да владееш и ползваш даден

ЧУЖДОЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ
В СЪВРЕМЕННАТА
ОБРАЗОВАТЕЛНА ПАРАДИГМА –
ТЕОРИЯ, ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ

чужд език, а е необходимо да си отворен към културното многообразие, добре да познаваш културните феномени, да умееш да преодоляваш културните граници и да можеш успешно да участваш в интеркултурния диалог, като оценяваш както регионалното, така и глобалното, както собствената идентичност, така и идентичността на другите.

Тематичният сборник, публикуван от великотърновското издателство „Ивис“, събира в едно научни разработки с теоретико-приложен характер на български и чужди университетски преподаватели, посветени именно на проблемите и перспективите пред чуждоезиковото обучение в съвременния образователен дискурс.

Първият раздел на сборника – *Лингвистични и лингводидактични аспекти* – включва общотеоретични и езиковедски разработки върху проблеми в областта на медийните текстове и преподаването на граматика в обучението по чужди езици, както и анализ на актуалното състояние на чуждоезиковото обучение в съвременната образователна парадигма. *Д. Йосифова* и *Е. Пенчева* метафорично определят обучението по чужд език като „слуга на много господари“, като подчертават необходимостта от неговото преосмисляне и от въвеждането на потенциални мерки за неговата оптимизация в контекста на българското образование. Авторките изтъкват нуждата от алтернативи на традиционните учебници по чужди езици, които съвременните обучаеми, растящи сред разнообразни електронни медии, намират за „скупни, безинтересни и нереалистични“. Ролята на медийния текст в чуждоезиковото обучение е обект на изследване в разработката на *М. Димитрова*, която разглежда мястото на медиите и медийните продукти в чуждоезиковото обучение и условията за успешното изграждане на медийна компетентност у учещите чужд език. В статиите на *Св. Станчев*, *И. Иванова* и *В. Кирилова* акцентът е поставен върху преподаването на граматика в чуждоезиковото обучение. Преглед на основните виждания и теории относно мястото на граматиката при усвояването на чужди езици е направен в статията на *И. Иванова*. Понятията „подлог“ и „допълнение“ са предмет на изследване в разработката на *Св. Станчев*, който не ги разглежда в рамките на традиционните граматически категории, а като две основни отправни перспективи в езиковия изказ – първична и вторична. Спецификата на някои фонетични промени, свързани с елизията на съгласните във френския език, е представена в статията на *В. Кирилова*. *М. Христова* представя в своята разработка някои проблеми и трудности при преподаването на чужди езици в сферата на висшето образование, а *В. Белчева* аргументира предимствата на изучаването на немски като чужд език, като едновременно с това очертава някои от водещите проблеми в подготовката на бъдещите учители по немски език на деца.

Вторият раздел – *Специализирано чуждоезиково обучение* – е посветен на преподаването и ученето на чужд език за специални цели, свързани с усвояването на понятия от сферата на бизнеса и икономиката, с изграждането на уме-

ния за успешна бизнес комуникация, както и с развитието на езикови умения за общуване в реална бизнес среда. *В. Диков* и *В. Монеv* разглеждат методите за прилагане на дейностноориентирания подход в обучението по чужд език на студентите по икономика, а *Р. Василева* дава конкретни методически идеи за оптимизиране на обучението по английски език на студентите в икономическите вузове чрез прилагане на подхода *Blended Learning*. *Д. Стефанова* и *Цв. Шенкова* обобщено представят резултатите от изследване на нагласите за изучаване на чужд език на група студенти, участвали в програма „Еразъм“. Статията на *Пл. Вълчева* разглежда „моделите на английския език“ (monolithic models of English, pluralistic models of English, English as a lingua franca, business English as a lingua franca), които го описват или в контекста на неговите лингвокултурни корени, или в контекста на различни комуникативни ситуации. Спецификата на подбора на дидактични материали за целите на обучението по бизнес английски е акцент в разработката на *Г. Деведжиева*.

Третият раздел на сборника – *Интеркултурно обучение* – представя вижданията на авторите за развитието на интеркултурната компетентност като една от водещите цели на съвременното чуждоезиково обучение. В статията на *В. Стоянова* и *С. Грудкова* е отделено специално внимание на рефлексията като вид интелектуална дейност, допринасяща за развитието на интеркултурната компетентност у учещите. *В. Банчиу*, *Й. Анжела* и *Р. Бирис* анализират трансформацията, през която минава индивидът, когато се изправи пред интеркултурните предизвикателства на глоболизиращия се свят. Трудностите, които срещат обучаемите при контакта си с чуждия език, и възможностите за тяхното преодоляване са анализирани от *Г. Върлиикова*. Статията на *Л. Кампос* фокусира вниманието върху образованието като носител на познание, на социални и културни ценности в глоболизиращия се свят.

Четвъртият раздел – *Нови медии и платформи* – съдържа изследвания върху прилагането на нови медии и платформи за целите на съвременното чуждоезиково обучение. *М. Валентин*, *К. Леа* и *Й. Ердели* отделят особено внимание на използването на информационните технологии в учебния процес по чужд език с оглед на адаптирането му към нуждите, предпочитанията и очакванията на новото поколение, което притежава солидни медийни и технологични познания. *А. Иванова*, *М. Аврамова* и *В. Монеv* изтъкват безспорните предимства на новите медийни ресурси при изучаването на чужди езици, като извеждат на преден план необходимостта от изграждането на дигитална грамотност у учещите, която да им позволи свободно да боравят със съвременните технологични продукти в интерактивното чуждоезиково обучение.

Петият раздел на сборника – *Преводът и литературата в чуждоезиковото обучение* – представя интересни анализи на преводи и литературни текстове с фокус към преподаването на чужди езици и култури. *Д. Хамзе* подробно анализира заблудите в преводознанието и най-популярните митове за възмож-

ностите на превода (мита за абсолютната непреводимост, мита за буквалния превод, мита за функционалния превод, мита за авторовата интенция, мита за културната непреводимост и др.). Семантичен анализ на умалителността в разкази на Фр. Кафка и превода им на български език прави *Б. Велева. М. Манева* разглежда проблемите, свързани с преподаването и използването на пословици в обучението по чужд език. Разработките на *Л. Митева* и *А. Коева* са посветени на ролята на художествения текст като „мост“ между език, литература и култура в чуждоезиковото обучение.

Един по-различен философски ракурс внася пленарният доклад на *В. Бузов*, който разглежда многообразните допирни точки и форми на взаимодействие между философията и науките за езика.

Публикуваните в тематичния сборник научни разработки открояват различни проблеми и перспективи в теорията и практиката на съвременното чуждоезиково обучение, преосмислят традиционните и предлагат нови методи и форми на работа в процеса на това обучение. Авторите представят становища, набелязват проблеми, дават методически идеи и разкриват личните си впечатления от практиката на преподаване на чужди езици, литератури и култури. С разнообразието си от изследователски теми и споделен опит от практиката настоящият сборник би бил интересен и полезен не само за специалистите в областта на езикознанието, литературознанието и преподаването на чужди езици, но и за по-широк кръг от читатели.

FLT BETWEEN TRADITIONS AND INNOVATIONS, BETWEEN EDUCATIONAL THEORY AND PRACTICE

Assoc. Prof. Vesela Belcheva, PhD

✉ University of Veliko Tarnovo „St. Cyril and St. Methodius“
2 T. Tarnovski St.
5003 Veliko Tarnovo, Bulgaria
Email: vbeltscheva@yahoo.com

ВЕРА ГАНЧЕВА НА 70 ГОДИНИ ЕДИН ТВОРЧЕСКИ ПЪТ – МОСТ МЕЖДУ КУЛТУРИ

Надежда Михайлова

Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Няма по-трудна задача от тази, ученикът да представи своя учител. В духа на академичната традиция по повод на 70-годишния юбилей на проф. д-р Вера Ганчева на мен се падна честта да направя представяне на нейния професионален и творчески път като преподавател, основател и ръководител на специалност „Скандинавистика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. За мен е чест да изпълня тази задача, тъй като в качеството ми на нейна студентка, докторантка, а впоследствие и асистент, най-тясно и дългогодишно съм работила с нея и сякаш най-добре познавам дейността ѝ. Трудно би могло да се обхване пълният спектър на професионалната ѝ кариера, затова не бих могла да претендирам за пълна изчерпателност, а и това не е целта ми – по-скоро ще се опитам да очертая някои от основните сфери на нейната дейност.

Проф. д-р Вера Ганчева е родена на 23 февруари 1943 г. в София. Тя е не само преподавател по история на скандинавските литератури и културна история на Скандинавския север, но и литературен изследовател, критик и преводач, дългогодишен издател, чиято дейност допринася изключително много за представянето и популяризирането на културата на нордския ареал в България.

След като завършва славянска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ продължава образованието си в Стокхолм, където изучава шведски език и литература. Професионалната ѝ кариера е динамична – журналист в БТА, главен редактор на седмичника за литература, изкуство и култура ЛИК, заместник главен редактор на списание „Отечество“, главен редактор и директор на издателствата „Народна култура“ и „Хемус“, директор на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, преподавател и общественик.

Проф. Вера Ганчева е автор на многобройни книги, студии и публикации. Тя е редактор и съставител на редица сборници от научни конференции, на сборници с поезия и проза от скандинавски езици, а също и преводач и издател на емблематични за шведската, норвежката и датската литература произведения. Сред авторите, които е превеждала на български език, са Огуст Стриндберг, Кнут Хамсун, Юхан Борген, Ролф Якобсен, Улаф Х. Хауге, Астрид Линдгрен, Артур Лундквист, Шел Еспмарк, Тумас Транстрьомер, Ларш Гюстафсон, П. У. Енквист и др.

Особено важна част в нейната дейност на литературен историк и критик, на университетски преподавател е редовното организиране на научни конференции, семинари и срещи с международно участие по проблеми, свързани със скандинавистиката, с културата и обществото на страните от нордския ареал. Сред тези форуми са „Викингите – мореплаватели, откриватели, създатели“ (2000), „Кнут Хамсун – творец на три века“ (2001), „Датската литература в България – един век очарование“ (2001), „Снори Стурлусон и корените на нордската книжовност“ (2002), „Непознатият Андерсен“ (2005), „XVIII век в Северна Европа“ (2007) и др. Сборниците с материалите от тях оказват съществено въздействие върху развитието на специалност „Скандинавистика“, единствена в системата на висшето

образование у нас, и за подготовката на ново поколение преподаватели и специалисти в нейната област. Наред с докладите си на тези конференции проф. д-р Вера Ганчева редовно участва и в подобни форуми в други страни (Швеция, Дания, Норвегия, Финландия, Русия, Германия, Литва и др.) с доклади, публикувани в съответни сборници. Нейни текстове са излизали на български, шведски, английски, руски.

Изнасяла е лекции във висши учебни заведения в България и в чужбина. Една от темите, която често е разработвала и представяла пред българска и чуждестранна аудитория, е тази за взаимодействието между културите и по-специално – между българската и скандинавските от края на XIX век до наши дни. Тази тема е централна в цикъла лекции, който изнася в Университета в Упсала (Швеция) през октомври 2003 г., а най-важните ѝ аспекти са отразени и в съставения от нея том (пети) на изданието на БАН от 2003 г. „Преводна рецепция на европейските литератури в България“. Книгата ѝ „Швеция, страната и хората“ (2001) беше отбелязана и коментирана не само у нас, но и в Швеция. Нейните лекции продължават да се ценят и вдъхновяват, да провокират интереса на нейните студенти към културата и литературата на скандинавския Север.

През 2002 г. извършва научно изследване за личността и делото на шведския учен, мислител и писател Емануел Сведенборг, представено за пръв път у нас в хабилитационен труд (2007), разгърнато впоследствие като книга, излязла от печат през есента на 2012 г.

По нейна инициатива бе създадена научната дисциплина „Финландистика“ към специалност „Скандинавистика“, а през 2006 г. и научно-информационният център „Ханс Кристиан Андерсен“.

